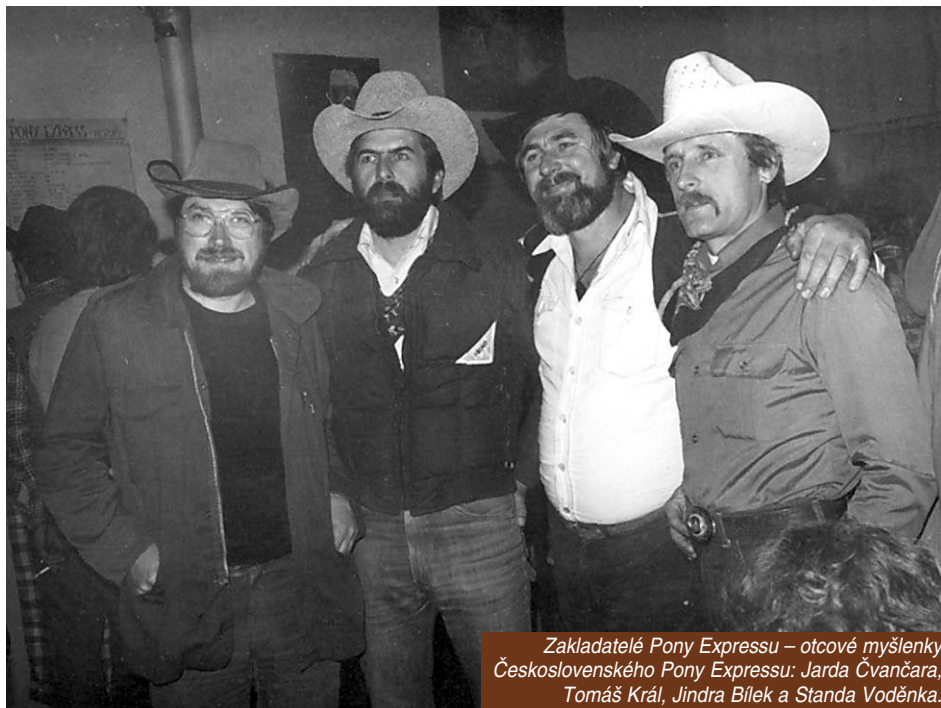

Československý Pony Express

Štafetová přeprava pošty na koních dle historického Pony Expressu v USA v letech 1860–61. Délka úseku od jednoho předávacího místa ke druhému je asi dvacet kilometrů.

U příležitosti výročního dne založení Corralu O.K., v červenci 1983, uskutečnil Standa na koni Nawy Joy a Tomáš na koni Johnny Boy první jízdu Pony Expressu v Československu. Doručili tzv. zakládací listinu. Myšlenka Pony Expressu, respektive jeho rozšíření, pak doslova nadchla. Šlo o spontánní projev sympatií mnoha nadšenců pro americký západ. Jedinci v čele s Bohumilem Kašpárkem alias Hospodářem, Jaroslavem Čvančarou, (zakladatelem country skupiny Taxmeni), Stanislavem Vodenkou (prvním jezdcem Pony Expressu), Tomášem Králem, Jindřichem Bílkem, Janem Valchařem, Mirkem Kozelským, Miroslavem Kolářkem (v současné době nejstarším jezdcem Pony Expressu) a mnoha dalšími, se zasloužili o skutečnost, že v roce 1985, k uctění památky jezdců amerického Pony Expressu, vyjel 13. září 1985 ve čtyři hodiny ráno první jezdec Stanislav Vodenka na první úsek 400 kilometrů dlouhé trasy ze Stříbrné

Zakladatelé Pony Expressu – otcové myšlenky Československého Pony Expressu: Jarda Čvančara, Tomáš Král, Jindra Bílek a Standa Vodenka.

Lhoty u Mníšku pod Brdy do Suchdola nad Odrou. Tímto aktem byla započata dodnes trvající tradice vzpomínkových jízd, které se realizují každoročně vždy v měsíci srpnu.

V roce 2009 se uskutečnil již 25. ročník této neobvyklé sportovně kulturní a westernové akce. Dá se tedy směle říci, že Československý Pony Express má již svoji nesmazatelnou historii.

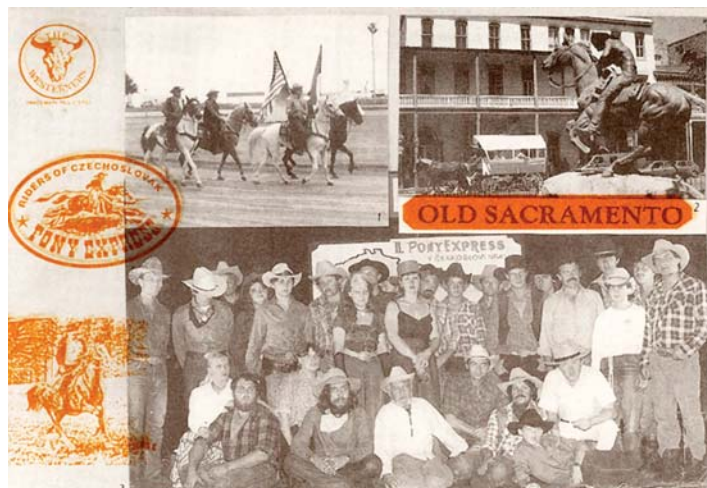
Ti, kteří nejsou pamětníky Československého Pony Expressu v „plenkách“, si dnes již sotva představí tu haldu problémů s praktickým uskutečněním jízdy Pony Expressu a westernovým ježděním vůbec. Vždyť se psal rok 1984, a to byla, jak dnes říkáme, těžká totalita. Ale právě i v té době existovali nadšenci, kteří si svou vysněnou představu o romantice Divokého Západu nenechali vzít a naopak ji povýšili na svůj životní styl.

Realita všedních dnů však nebyla tak romantická, když tito kovbojové – průkopníci postupně prosazovali westernové ježdění, které bylo v tehdejší vzkvétajícím socialistickém Československu považováno za propagaci prohnitého kapitalistického řádu Západu. Situace nebyla růžová ani při pořizování výstroje a výzbroje jezdců i koní. Avšak chuť a touha být westernovým jezdcem dodávaly těmto „pionýrům Divokého Západu na Východě“ na čínorodosti a světlo světa spatřily podomácku vyrobené kožené vesty, chapsy, ostruhy, sedlové brašny, uzdění na koně, dokonce i westernová sedla a mochilla pro Pony Express. Obtížnost zhotovování těchto westernových potřeb však nespočívala pouze v manuální zručnosti, ale hlavně ve vyschlých informačních pramenech. Jednoduše řečeno, k dispozici bylo tenkrát malé množství dobových fotografií westernových jezdců nebo různá pohádková vyprávění o recích Divokého Západu a jejich hrdinném boji proti padouchům. Nej kvalitnějšími prameny byly westernové časopisy.

O všech těchto obtížích se zmiňuji proto, aby si každý uvědomil, v jakém společenském prostředí se povedl tento husarský kousek, tj. odstartovat v roce 1985 1. ročník jízdy ČsXP, a tím pomoci ke zviditelnování westernového dění v naší republice.

Jednoho z největších ocenění, kterého se jezdcům ČsXP dostalo v roce 1990, byl projekt propojení tras Pony Expressu USA a tehdejšího Československa. Při příležitosti jízdy jezdců ČsXP na trase

v USA byl ČsXP oceněn ve státě Nevada tehdejším guvernérem Bobem Millerem proklamací se státní pečeti.

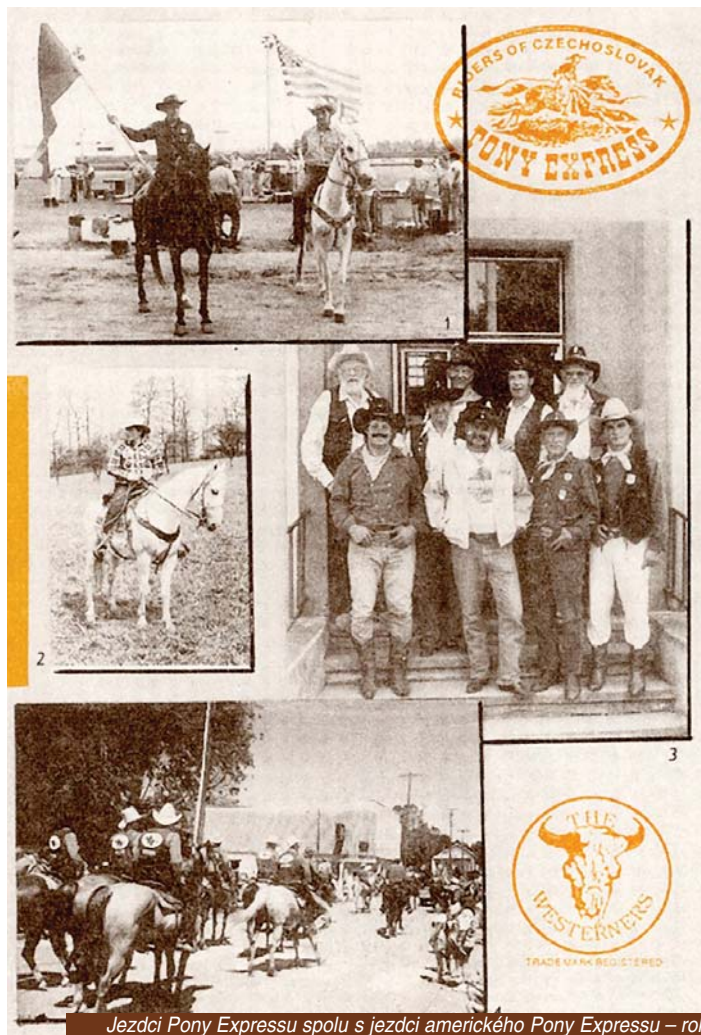
Proklamace dokumentuje, že guvernéř vyhláší 2. červen roku 2000 státním svátkem Nevady na počest Československého Pony Expressu.

Od těchto dob prošel Československý Pony Express velkým vývojem. S přibývajícím zkušenostmi byla zdokonalena organizace a struktura. Od roku 1991 se stal organizátorem jízdy ČsXP Corral Westerners International (dále XPC). Původní Trináctero jezdců Pony Expressu bylo přepracováno na Desatero, ve kterém jsou obsaženy všechny povinnosti jezdce ČsXP. Velmi důležitým bodem v Desateru je bod 6 – Jezdec obsadí s koněm svůj úsek včas. „Včas“ však neznamená v terminologii jezdců XP nikdy přesnou hodinu. Časy předávek pro celou trasu jsou jezdcům sdělovány již v červnu a od té doby je každý jezdec XP povinen vše podřídit tomu, aby obsadil svůj úsek včas. Ve hře je několik elementů, jako je připravenost jezdce, připravenost koně, variabilita terénu a nepřízeň počasí. Toto vše může ovlivnit časovou délku jednotlivých úseků, a proto je potřeba, aby každý jezdec čekal připraven na své předávce dříve, než je teoretický výpočet. V opačném případě, když dojde ke zpoždění za teoretickým výpočtem, čeká jezdec na předávacím místě bez jakýchkoli informací tak dlouho, než pošta dorazí. Například při 13. ročníku dosáhl součet časových ztrát na jednotlivých úsecích až šestihodinového celkového zpoždění na území české republiky. A naopak v 16. ročníku dorazili jezdci na hranice s Rakouskem o šest hodin dříve. I v současné době boomer mobilních telefonů však jezdci při jízdě XP tuto komunikaci mezi sebou úmyslně nepoužívají, a tím je i nyní zachována historická podstata celé věci. V tomto nedočkavém čekání jezdce na okamžik, kdy se konečně v dále na obzoru objeví dvě červené tečky na koních, mění se postupně v poštovní uniformy XP, či zazní-li nocí zvuk poštovní trubky a jsou vidět pouze mihotavá světélka baterek signalizující příjezd jezdce s poštou, v tom tkví jedno z kouzel, pro která jezdci toto vše absolvují. Termín „včas“ je dnes potřeba dodržovat i na mezinárodní bázi. Na schůzce šéfů XP jednotlivých zemí jsou domluveny termíny pro předávky na hranicích. A pak už začíná mravenčí organizační práce šéfů a předáků větví na jedné straně a jezdců a postmasterů na straně druhé, aby Pony Express dorazil a odjel z hranic „včas“.

Podíváme-li se do historie ČsXP, tak se každý ročník této jízdy vyznačoval určitou charakteristikou:

1985 1. ročník – vznik jízdy ČsXP

První jízda se uskutečnila 13. září 1985 a vedla ze Stříbrné Lhoty u Mníšku pod Brdy do moravského Suchdolu nad Odrou. Od té

Jezdci Pony Expressu spolu s jezdci amerického Pony Expressu – rok

doby se vždy v srpnu koná každoročně. Toto pravidelné pořádání jízdy Československého Pony Expressu (zkratka ČsXP) je oceňováno i v kolébce hnutí westerners.

1986 2. ročník – ČsXP rychlejší než telegram

1987 3. ročník – vytvoření jižní větve

1988 4. ročník – vytvoření západní větve

1989 5. ročník – založení a připojení XP v NDR

1990 6. ročník – propojení ČsXP s XP USA, jízda čs. jezdců v USA

Poté, co jezdci ČsXP předvedli své umění v USA, je 2. červen v Nevadě dnem Československého Pony Expressu a guvernéř jej vyhlásil za významný den státu Nevada.

1991 7. ročník – hvězdicová jízda, sestavení Charty ČsXP

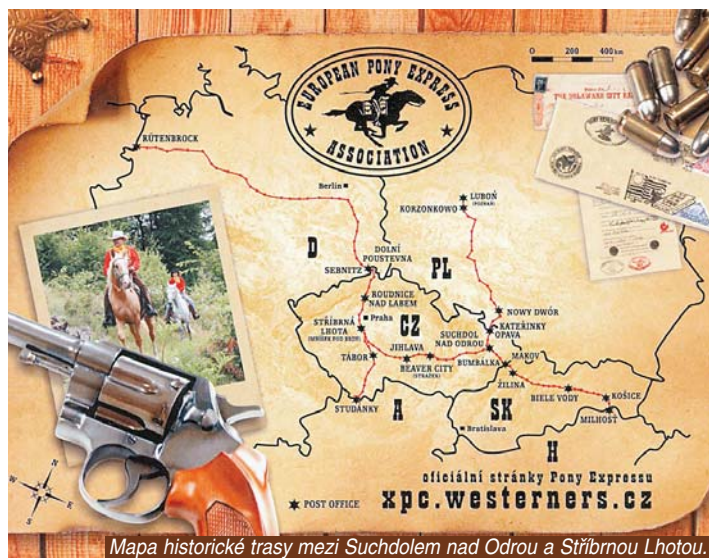
Od roku 1991 organizuje jízdu Pony Express Corral při Westerners International CZ. Mění se označení na XPC WI-CZ.

1992 8. ročník – návrat místa průjezdu z Mníšku do Stříbrné Lhoty

1993 9. ročník – po rozdělení státu název zůstává Čs XPC

Rok 1993 – mapa.

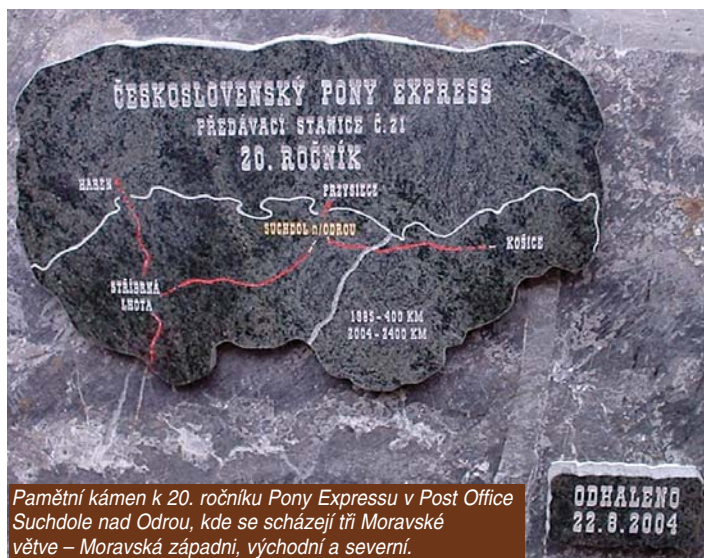

Mapa historické trasy mezi Suchdolem nad Odrou a Stříbrnou Lhotou.

- 1994 10. ročník – poslední hvězdicová jízda k 10. výročí Čs XPC
- 1995 11. ročník – vytvoření přípojky do Beaver City
- 1996 12. ročník – zřízení instituce „greenhorn“
- 1997 13. ročník – podpis mezinárodní smlouvy o výměně jezdců
- 1998 14. ročník – převoz dolarů do Beaver City, Rakousko nultý ročník
- 1999 15. ročník – připojením Slovenska byla naplněna myšlenka v názvu Československý Pony Express

V roce 1999 však byl ČsXPC oficiálně požádán organizátory akce Kocába 99 – Mistrovství světa v rýžování zlata o odvoz pošty z místa zlatokopeckého tábora na státní poštu v nedaleké Lečici. Akce probíhala od 26. do 29. srpna. Této mohutné mezinárodní záležitosti se zúčastnilo asi 3000 lidí z 24 zemí světa. Dá se říci, že pořadatelé předem nedocenili význam odvozu pošty a plánovali jezdců XPC pouze jako vložku do zlatokopeckého programu. Ale realita byla jiná. V podstatě to byla jediná možnost, jak dopravit denně zhruba 400 ks zásilek na státní poštu z rozbahněného údolí Kocáby. Několikrát za den vyjížděli jezdcí z poštovního úřadu ČsXPC s naplněnou mochillou, takže objem přepravené pošty čítal celkem 2000 zásilek. Odvedená služba jezdců a postmasterů byla v průběhu akce spontánně oceňována samotnými zlatokopy a pořadatelé po ukončení tohoto zlatokopeckého klání vyslovili oficiální poděkování celému ČsXPC. Tímto XPC prezentoval, že jeho jedinou akcí v roce nemusí být pouze srpnová jízda, ale může na požádání zajišťovat přepravu pošty na různých seriozních akcích (např. odvoz pošty z Beaver City při akcích WCC).

Dojezd jezdců z východní moravské větve, kteří převzali poštu na Bumbálce od jezdců slovenského Pony Expressu.

Pamětní kámen k 20. ročníku Pony Expressu v Post Office Suchdol nad Odrou, kde se scházejí tři Moravské větve – Moravská západní, východní a severní.

2000 16. ročník – zvláštní zásilka pro presidenta Slovenska

Propojením se Slovenskem v roce 1999 se vlastně až po patnácti letech naplnila myšlenka „Československého“ Pony Expressu v pravém slova smyslu, čímž se tato událost řadí k nejdůležitějším v celé historii ČsXPC. Snahy o prodloužení trasy na Slovensko byly v minulosti několikrát iniciovány českou stranou. Bohužel se tato aktivita nesetkala s tím pravým zápalom pro věc a vždy se kdesi vytratila. Pro sheriffa XPC bylo tedy velmi příjemným překvapením, když v roce 1998 navštívil Českou republiku nynější šéf slovenských jezdců XP. Bylo domluveno mnoho věcí týkajících se nové trasy na území Slovenské republiky (např. vnitřní organizace XPC přijetím všech ustanovení a zákonitostí ČsXPC, délka úseků, přezky, uniforma, razítka XP a název slovenské jízdy - Slovenská část ČsXP).

V roce 2000 přepravovali slovenští jezdcí poštu v mochille, která byla vezena již ze Stříbrné Lhoty, takže poprvé splnila česko-slovenskou úlohu.

2001 17. ročník – ustavení tří moravských větví, Polsko nultý ročník

V roce 2001 putovala tato mochilla opačným směrem, tj. z Košic na česko-německé hranice. Toto a mnoho dalšího bylo projednáno na schůzce šéfů české a slovenské části ČsXPC. Jedním z bodů jednání bylo i číslování ročníků na Slovensku tak, že od roku 2001 přejímá slovenská část číslování ČsXPC (tzn. 17. ročník).

2002 18. ročník – jízda po největších povodních

2003 19. ročník – XPC je již zase blíž k holandským hranicím

2004 20. ročník – založení EPEA (European Pony Express Association)

Členské země Česká republika, Slovenská republika, Německo, Polsko. Sheriff ČsXPC Luděk Cowpack Burian zvolen prezidentem této asociace. První protisměrná jízda v novodobé historii jízdy Pony Expressu byla na světě. Ve stejný okamžik vyrazili jezdcí s poštou z poštovního úřadu ve Stříbrné Lhotě na východ a ze Suchdolu nad Odrou na západ. Jezdci obou směrů se míjeli na úseku moravské západní větve u obce Bobrová.

2005 21. ročník Československého Pony expressu

Tento rok už podruhé pod hlavičkou European Pony Express Association. Československý Pony Express vyjel 19. srpna v 19 hodin ze slovenských Košic, naše hranice překročil tradičně na Bumbálce v neděli ve čtyři ráno 21. srpna. Suchdolem nad Odrou projel jezdec na koni v 11,30, kde se setkal s poštákem z polského Przysiecu. Ve Stříbrné Lhotě, v srdci celého podniku, se sešli jezdcí české východní a jižní větve v pondělí 22. srpna ve 23,30. Poslední jezdec české západní větve opustil území české republiky v Dolních Poustevnách v úterý v 17,30. Do německého Harenu dorazil poslední jezdec tohoto ročníku v sobotu 27. srpna v 18.00.

Jezdci Pony Expressu 2005.

2006 22. ročník – voyagerská pošta

Po vzoru starých trapperů, kteří přepravovali z nepřístupných končin po vodě své zboží a poštu do civilizace, vyrobili členové Trappers Corralu (TC) historické plavidlo, se kterým absolvovali několikadenní plavbu po Labi. TC požádal XPC o další přepravu svých poštovních zásilek z lodi. Toto setkání proběhlo na molu v Roudnici nad Labem. Postmaster XPC přijal trapperskou poštu, přidal ji jezdcům do mochilly a ti pokračovali dále po své trase, zatím co trappeři mizeli v mlze na své báře.

2007 23. ročník – došlo k prodloužení větvi EPEA

Byla prodloužena větev v Polsku do města Zavada, v Německu do města Rikenbrok a na Slovensku se přiblížila k maďarským hranicím na hraniční přechod Senia.

2008 24. ročník – Došlo k prodloužení slovenské větve EPEA

Startovalo se z Holandských hranic města Rütenbrock 18.8.2008 v 5:00 hod. Na německo-českém hraničním přechodu Sebnitz-Dolní Poustevna poštu předali němečtí jezdcí Pony Expressu jezdcům České západní větve 2.8.2008 v 5:00 hodin. Poštovní jezdcí pokračovali směr Roudnice nad Labem, kde přebírali poštu 22.8.2008 v 15:00 od Voyageur Post aneb lodní pošty Trapperu. Pošta byla přepravována na dobové báře, která vyjela po Labi z loděnice ve Starém Kolíně. Čeká jižní větev startovala z rakousko-česko hraničního přechodu Studánky 22.8.2008 ve 3:00. Do Stříbrné Lhoty došla česká západní a čeká jižní větev 22.8.2008 ve 24:00 hod. a dál předali poštu České východní větvi, která pokračovala dál na východ. Jezdci s poštou dorazili do Jihlavy na Pančavu

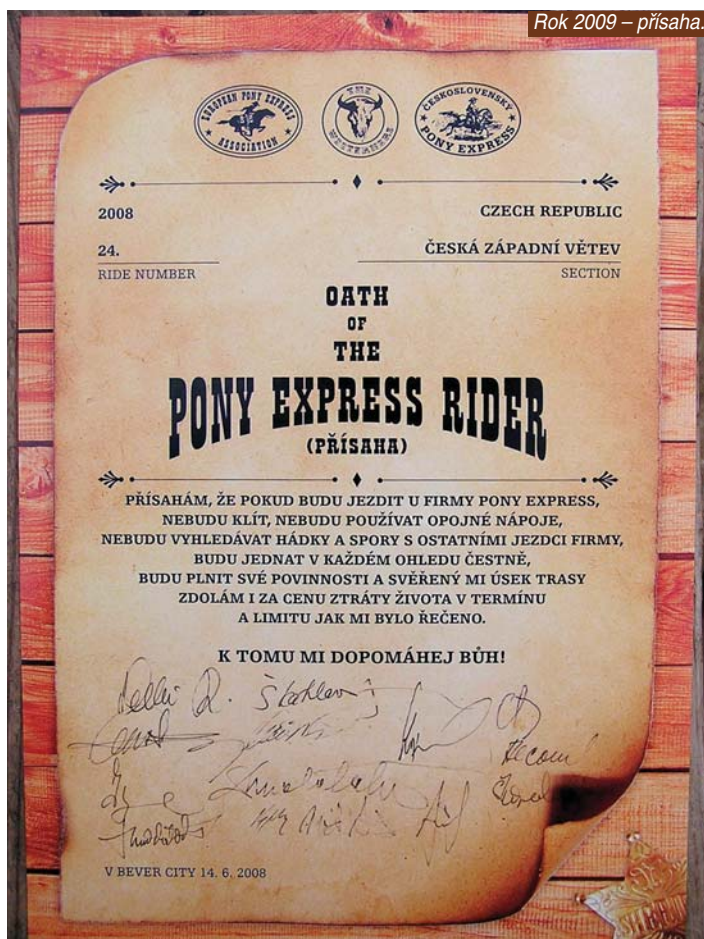

Nejstarší jezdec České západní větve Antonín Němec.

Mapa trasy roku 2008.

23.8.2008 ve 14:30 a předali poštu Moravské západní větvi. Moravská západní větev převzala poštu 23.08.08. v 19:55 od jezdce z Beaver City – Strážek a pokračovala na východ směr Suchdol nad Odrou. Josef Havrlant, jezdec Moravské západní větve dojel s poštou do Suchdolu nad Odrou 24.8.2008 v 11 hodin. V Suchdolu nad Odrou po rozdělení pošty startovali jezdcí Moravské východní větve M. Lacina a Jemelka ve směru česko-slovenský hraniční přechod Bumbálka 24.8.2008 ve 12:00. Poštu předali jezdcům slovenského Pony Expressu 24.8.2008 ve 20 hodin. Pošta má cíl slovensko-maďarský přechod Milhošť 26.08.2008 v 12:30, kde byl dojezd Slovenské části XP. Směr Polsko – za Moravskou severní větev přebírali jezdcí J. Valchář a M. Matulová poštu 24.8.2008 ve 12:00. V Opavě 24.08.2008 jezdcí předají poštu polským jezdcům. Polští jezdcí pokračovali směr sever – cílem byl dne 26.08.2008 v 17:30 Luboň – Western City – kde byl dojezd Polské části XP.

Rok 2009 – přísaha.

Plaketu dostali i tři jezdci, kteří odjeli 25. jízdu Pony Expressu – Miloš Lacuna, Jan Valchář a Josef Havrlant.

2009 25. ročník – Dochází k nultému ročníku Holandské větve.

20. 8. 2009 ve 12 hod. z obce Seňa na maďarsko-slovenských hranicích vyrazili jezdci Pony Expressu. V Košicích přebrali z poštovního úřadu, zřízeného ve voze, první zásilky. Ty čekala asi 3000 kilometrů dlouhá cesta na německo-holandské hranice do města Rütenbrock. Tento rok byl pro slovenské jezdce rokem jubilejním – konal se 10. ročník slovenských úseků a 25. ročník československého Pony Expressu. Slovenské úseky, přibližně 400 kilometrů dlouhé, mají čtyři větve. „Poštovní úřady byly otevřeny i na Podlesku u Hrabušic, v Žilině a na slovensko-české hranici Makov – Bumbálka“, informoval šerif slovenského Pony Expressu Rudolf Vass.

Jezdci na slovensko-české hranice dorazili s předstihem 22. 8. 2009 v 9:30. Tady je čekal Sheriff XPC V. Michalička s jezdci a postmastery, kteří poštu přebrali, orazítkovali razítkem Post Office Bumbálka a uložili poštu do mochilly. S poštou pak vyrazil první jezdec Jiří Raška směr západ na Suchdol nad Odrou.

V Suchdole nad Odrou začaly ve 12:00 výroční oslavy 25. historické jízdy Pony Expressu Suchdol nad Odrou – Stříbrná Lhota. Pro oslavy byly vytvořeny skvělé podmínky, areál přehrady na Kletné se

Plaketa, kterou dostal městy Suchdol nad Odrou za 25 let podpory Pony Expressu.

Slovenskou vlajku nese Sheriff Pony Expressu v Česku MVDr. Václav Michalička.

změnil v malé městečko se stany pro VIP hosty Pony Expressu, s velkým stanem pro návštěvníky oslav, s malými stánky s občerstvením a westernovým zbožím a zábavními atrakcemi pro velké i malé návštěvníky. Slavnostní ráz oslav byl podtržen tím, že jako mimořádná návštěva dorazili všichni Sheriffové Evropského Pony Expressu: za Německo Thomas Miller, za Polsko Katon, za Slovensko Rudolf Vass, za Česko Václav Michalička. Spolu se sherify dorazili i postmastery a jezdci.

Zatroubením na pošáckou trubku v 16.45 ohlásil jezdec Pony Expressu Jan Valchář příjezd pošty ze severu. Start byl z polského města Luboň, následovaly Kateřinky, Opava, Suchdol nad Odrou. V 17.00 dorazila i pošta z východu a jezdec s poštou tentokrát doprovázel i šeriff a další jezdci XPC. Po doznění hymny Pony Expressu slavnostně přebrali postmastery mochilly s poštou a veškerou poštu orazili poštovním razítkem Post Office Suchdol nad Odrou a zvláštním jubilejním razítkem, vyrobeným speciálně k 25. ročníku XPC.

V čase, kdy postmastery připravovali poštu na odeslání, byli slavnostně oceněni plaketami jezdci, kteří měli odjetu všech 25. ročníků Pony Expressu – Jan Valchář, Miloš Lacina a Josef Havrlant. Plaketa byla předána i městy Suchdol nad Odrou, kterou přebral starosta Richard Ehler za pětadvacetiletou pomoc a podporu při realizování jízdy a akcí Pony Expressu. Ocenění byli i další členové Pony Expressu, kteří pomáhali dlouhých 25 let realizovat myšlenku Pony Expressu – Staňa Kutěj, Otta Mádr a Marta Matulová. Po oficialitách postmastery předali mochillu s poštou jezdci Josefu Havrlantovi, který spolu s jezdcem Věrkou Lichorobiecovou odstartoval směr západ. Po trase jízdy byla do mochilly přidávána pošta z Beaver City, Jihlavy, Studánky, od Mašerů ze Šumavy, z Tábora, Stříbrné Lhoty, od traperů v Roudnici nad Labem. V Dolních Poustevnách byla pošta předána německým jezdci. Němečtí jezdci pokračovali přes Německo na německo-holandské hranice Rütenbrock a ještě vezli poštu na čtyřech úsecích v Holandsku. Příští rok si Holanďané budou organizovat trasu v Holandsku už sami, řekl německý šeriff Thomas. Oslavy Pony Expressu byly provázeny i bohatým programem, který

nadchl všechny přítomné. Své umění představili Jimmy Magura v téměř hodinové kovbojské show, František Hatlapatka v nezapomenutelné ukázce práce s koněm, lasem a bičem, Otta Mádr v ukázce dokonalé práce s koněm, manželé Rárovi ve skvělém vystoupení kozácké jízdy – džigitovky a trikového lasování, Ranch Zlámaná podkova v napínavém westernovém přepadení dostavníku, Jiří Kašpárek v ukázce pastevectví se stádem oveček a úžasným ovčáckým psem, Hana Raitšlegrová v tanci se psy a nakonec taneční skupina Zulika ve scénce „jádrové mýdlo“ a s nezapomenutelným kankánem, který bohužel již skropil déšť. Celým odpolednem provázeli přítomné

skvělý moderátor Luki Lukeš s country skupinou Smečka. Co napsat na závěr, oslavy 25. ročníku jízdy Pony Expressu v Suchdole nad Odrou se skutečně vydařily, jak říkají i ohlasy návštěvníků.

Oslava 26. ročníku bude v Polsku v Poznani 28. 8. 2010, kde proběhne jízda 10. ročníku polského Pony Expressu.

Přátelé, toto vše je možné, neboť „Každý ten jezdec musí být v sedle doma, s koněm dojet projet i když hoří Arizona“!

text a foto: Lidka Tošovská